

Türkiye’de tarımsal üretimde pestisit kullanımının insan sağlığına ve çevreye verdiği zararların araştırılması, gerekli tedbirlerin alınması ve gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırılması açılmasını arz ve talep ederiz.

Hüseyin OLAN

Bitlis Milletvekili

GEREKÇE

Tarımsal üretimde yüksek miktarda pestisit (tarım zehirleri) kullanımı hem çevreyi hem de insan sağlığını ciddi bir biçimde etkilemektedir. İnsanlar, sebze ve meyve tüketerek kaçınılmaz olarak pestisitlere maruz kalmaktadır. Pestisitler atıldığı ortamda kalmamakta, atmosfere karışmaktadır. Pestisitler, toprak ve su içinde akışkan olduğu için başka ortamlara geçiş yapmakta, gıdalarda kalıntı bırakmaktadır. Yapılan araştırmalara göre pestisitlerin yaygın kullanımı, solunum ve üreme yollarında çeşitli bozukluklara yol açtığı kadar kanser dahil olmak üzere Parkinson, Alzheimer gibi pek çok hastalığa neden olmaktadır. Son dönemde Türkiye’de yediği narın üzerindeki pestisit sebebiyle 4 yaşındaki Saliha Çakır 2021’de hayatını kaybetmiştir. Başta kırsal bölgelerde olmak üzere ülke genelinde pestisitlere maruz kalıp hastalanan ve ölen insanlarla ilgili elimizde yeterli bir araştırma yoktur.

Aksine, pestisitlerin zararlarının da değerlendirildiği Sağlık Bakanlığı’nın, 2011- 2016 arasında “Kocaeli, Antalya, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli İllerinde Çevresel Faktörlerin ve Sağlık Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi” projesinde çalışan Dr. Bülent Şık, Bakanlık proje sonuçlarını yayınlamayınca, kendisi bu sonuçları kamuoyuna açıklamış ve akabinde Bakanlık tarafından dava edilerek hapsi istenmişti.

Pestisitler sadece insan sağlığına değil aynı zamanda çevresel pek çok soruna da neden olmaktadır. Herbisitler (ot ilacı), insektisitler (böcek ldrcler), fungusitler (mantar ldrcler), rodentisitler (kemirgen hayvanlara karşı kullanılan pestisitler) vb. Çeşitli pestisitlerin tarımsal alanda yoğun kullanımının sonucu olarak böcekler yok olmakta, toprakta kimyasal kalıntılar oluşmaktadır. Pestisitlerin yaygın kullanımı sonucunda dünyadaki böcek türlerinin %40'ından fazlası azalmakta ve üçte birinin tehdit altında olduğu belirtilmektedir. Böcekler ekolojinin ayrılmaz bir parçası olup diğer yaban hayatı için besin kaynağını sağlamaktadır. Dolayısıyla pestisitler doğadaki yaşam biçimlerinin çoğunu elverişsiz hale getirmekle kalmayıp aynı zamanda doğa içi dengenin bozulmasına da neden olmaktadır. Buna rağmen pestisitlerle mücadele konusunda Türkiye'de kapsamlı bir çalışmanın ve çabanın olmadığı görülmektedir.

Avrupa Birliği (AB) mevzuatına göre yasaklanan pestisit türlerinin Türkiye'de kullanımı halen yaygındır. Bu durum genellikle AB'ye ihraç edilen ürünlerde yapılan tespitlerde ortaya çıkmaktadır. AB Komisyonu, gıda ve yemlerde yapılan kontroller sırasında tespit edilen gıda güvenliği risklerini, Gıda ve Yemler için Hızlı Alarm Sistemi (RASFF) portalı üzerinden herkesin erişimine açık olacak şekilde bildirmektedir. Komisyona bağlı Alarm ve Dayanışma Ağı (ACN) ise RASFF portalındaki bildirimlerin de dahil olduğu senelik raporları yayımlamaktadır.

2022 yılına ait rapora göre pestisit başta olmak üzere tarım zehiri kalıntılarının bulunmasıyla ilgili olarak en çok bildirim yapılan menşei lke Türkiye olmuştur. Buna göre Türkiye kaynaklı ürünler için toplamda 557 bildirim yapılmıştır. Türkiye, 2021'de de 405'i pestisit olmak üzere toplamda 613 bildirimle listede ilk sırada yer almıştır.

Gıdalardaki pestisit kalıntılarına ilişkin olarak en çok bildirim yapılan ürün kategorisi 594 bildirimle meyve ve sebze olurken bunun yarısından fazlasını 299 bildirimle Türkiye'den gelen meyve sebzeler oluşturmaktadır. Türkiye, Avrupa'daki tarım zehiri bildirimlerinde ilk sırada gelirken Tarım ve Orman Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Türkiye genelinde geçen yıla ait pestisit kullanım miktarlarını yayımlamıştır.

Resmi verilere göre Türkiye'de 2013'te 39 bin 440 ton olan pestisit kullanımı 2015'ten sonra keskin bir artış göstererek 2020 ve 2021 yıllarında 53 bin, geçen yıl ise 55 bin ton seviyelerine ulaşmıştır. 1980'lerde ise bu rakamın 7-8 bin ton civarında olduğu belirtilmektedir.

Tarım ve Orman Bakanlığı'na göre 2022 yılında pestisitlerin en fazla kullanıldığı il 4 bin 272 tonla Antalya olmuştur. Bu ili 4 bin 213 tonla Manisa, 3 bin 985 tonla Mersin, 3 bin 276 tonla Adana ve 2 bin 280 tonla Malatya izlemiştir.

Resmi verilere göre Türkiye'nin 10 ilindeki pestisit kullanım miktarı 28 bin 136 tonu bulurken bu rakam Türkiye genelinde kullanılan pestisitlerin neredeyse yarısına denk gelmektedir.

Türkiye'de pestisit kullanımı insan sağlığı ve çevreye verdiği zararlar açısından yaşamı tehdit edecek kadar son derece risklidir. Pestisit kullanımıyla mücadele edilerek önlemler alınması ve Türkiye'de gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla bir Meclis araştırması açılması elzemdir.

1	SEZAİ TEMELLİ	MUŞ	h m
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	h m
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	Ceylan
4			
5	KEZİBAN KONUKÇU KOK	İSTANBUL	h m
6	NEJLA DEMİR	AĞRI	Nejla
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	Perihan
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	Ayten
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	Beritan
10	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	Zeynep
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	Mehmet
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	Heval
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	Osman
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	Sümeyye
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	Ömer
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	Onur
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	George
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	Semra
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	Burcu
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	Celal